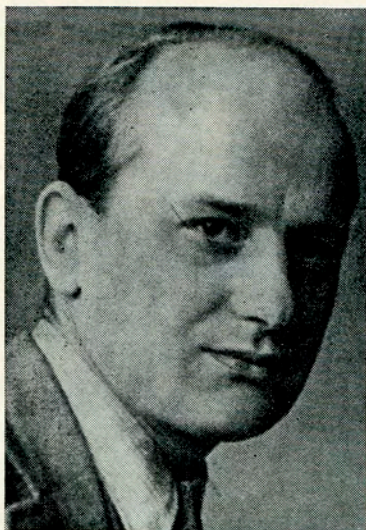

CLARA PONTOPPIDAN i EN KVINDE ER OVERFLØDIG

Forfatteren Knud Sønderby

Fra roman, hørespil skuespil, fjernsynsspil til film

Med sin fint gennemførte iscenesættelse af „Altid Ballade“, hvor han viste en bemærkelsesværdig evne til at levendegøre et milieu, slog skuespilleren og sceneinstruktøren *Gabriel Axel* straks sit navn fast som en meget talentfuld filminstruktør. Nu præsenterer Nordisk Films Kompagni hans nyeste arbejde, Knud Sønderbys „*En kvinde er overflødig*“. Dette gribende

og evigt aktuelle drama om en moders forgæves forsøg på at leve med i sine børns tilværelse, var oprindeligt en roman, der udkom 1936. Fem år senere udsendte Statsradiofonien det som hørespil, og forfatteren dramatiserede det så for teatret. I 1942 havde skuespillet premiere på Det kgl. Teater. Det blev en af de største danske succeser og opførtes 77 gange, deraf 23 på turneer i provinsen og tre gange på gæstespil i Helsingfors.

Radioen genudsendte hørespillet i 1949, 1952 og 1955. I Gabriel Axels instruktion blev det endvidere en stor succes i fjernsynet med den samme rollebesætning, som man nu ser i filmen.

Det er højst usædvanligt, at et litterært og dramatisk emne har gennemgået så mange former. Gabriel Axel siger herom: „Et digterværk som „En kvinde er overflødig“ kan uden at lide skade på sin inderste kerne udsættes for forskellige instrumenter, lad det være en teaterscene, en mikrofon i et hørespilstudie, tre fjernsyns-kameraer eller de rige tekniske muligheder i et filmatelier. Resultatet bliver ikke det samme, men motivet kan godt komme til at stå lige stærkt hver gang, først og fremmest fordi det oprindelige stof er skabt af en stor kunstner. Såvel roman, skuespil og fjernsynsspil indgår på en eller anden måde i filmmanuskriptet, men vi har benyttet os af udeoptagelser i så vid udstrækning, at en tredjedel af filmen foregår i fri luft.“

A/S NORDISK FILMS KOMPAGNI

præsenterer

Clara Pontoppidan

i

EN KVINDE ER OVERFLØDIG

Efter Knud Sønderby's skuespil

Drejebog: *Fleming Lynge* - Fotograf: *Jørgen Skov* - Dekorationer: *Kaj Rasch* - Tonemester: *Hans W. Sørensen* - Kostumer: *Inger Bjarne* - Klipning: *Carsten Dahl* - Make up: *Sonja* - Assistenten: *Georg Nielsen* og *Carl Rald*

Musik:

Herman D. Koppel

Indspillet af medlemmer af Statsradiofoniens Symfoniorkester
Dirigent: *Erik Tuxen*

PERSONERNE:

Enkefru Tang.....	Clara Pontoppidan
Erik } hendes børn	William Rosenberg.
Ester }	Birgitte Federspiel.
Klaus Nielsen, stud. vet.	John Wittig.
Jørgen	Bjørn Watt Boolsen.
Karlsen	Jørn Jeppesen.
Dr. Hinding	Svend Metbling.
Nina	Lis Löwert.
Pensionatsværtinden	Minna Jørgensen.
Fru Nielsen, Klaus' mor	Inga Schultz.
Hr. Nielsen, Klaus' far.....	Pouel Kern.

Instruktion:

GABRIEL AXEL

Produktion og udlejning:
A/S NORDISK FILMS KOMPAGNI

William Rosenberg, Clara Pontoppidan og Birgitte Federspiel.

HANDLINGEN:

Enkefru Tang har efter sin mands død levet og arbejdet udelukkende for sine to børn, Erik og Ester. De er alt for hende, hele hendes tilværelse drejer sig kun om dem, skønt de forlængst er blevet voksne og nu vil leve deres eget liv. Sønnen er journalist, og datteren har en stilling på et sagførerkontor.

Familien bor i en gammel, hyggelig villa, og de to unge forsøger efter bedste evne at være noget for moderen, som de føler sig stærkt knyttet til. Men hun er så krævende i sin kærlighed, at hun ikke kan komme i virkelig kontakt med dem. Mod sin vilje støder hun dem fra sig. Det kommer daglig til misforståelser, der gør tilværelsen uudholdelig.

— Jeg begriber ikke, at I ikke viser mig mere hensyn, siger hun. Fra I var små har jeg arbejdet for Jeres skyld. Jeg forlanger bare en lille

smule fortrolighed. Mine børn bryder sig ikke om mig mere. Engang var jeg god nok indenfor disse fire vægge, men nu har I ikke brug for mig mere.

— *Nu har I ikke brug for mig mere!* er blevet en fiks idé. De unges forsikringer om, at de holder af hende, forøger kun hendes mistænksomhed. Hun forlanger, at de skal leve for *hende*, som hun lever for *dem*. De må ikke have hemmeligheder for hende, hun vil vide alt, have del i deres liv.

Det er umuligt at komme til forståelse. Erik taler med familiens gamle huslæge, den kloge dr. Hinding. Et kurophold vil måske hjælpe på moderens syge nerver, og det lykkes at overtale hende.

Imidlertid har Ester truffet en ung mand, stud. vet. Klaus Nielsen. Han er glødende forelsket i hende, og hun gengælder hans følelser. Klaus er fra provinsen, han er en brav fyr, ridderlig og hensynsfuld i sin kærlighed. På sommerture i byens omegn er de lykkelige og glade som to børn.

Ester har engang haft en kortvarig forbindelse med Jørgen Markussen, en søn af chefredaktøren ved det blad, hvor Erik er ansat. En flot og selv-

John Wittig og Birgitte Federspiel.

glad ung mand, hvis væsentligste kvalitet er faderens penge og position. Nu er dette venskab et afsluttet kapitel, selv om Jørgen ikke har glemt hende.

Klaus inviterer Ester på weekend hos sine forældre, men hun kan ikke tage med ham, hvor gerne hun end vil, fordi hun regner med at skulle følge sin mor til kurstedet, og Erik er rejst til Stockholm.

Inden fru Tang tager afsted, kommer det til en ny scene i hjemmet. Moderen beklager sig over, at hendes utaknemmelige børn kun tænker på at få hende af vejen, og hun taler om sin livsforsikring på 30.000 kroner. — 30.000 kroner ved min død! siger hun anklagende. Jeg er overflødig, men mine penge kan I bruge!

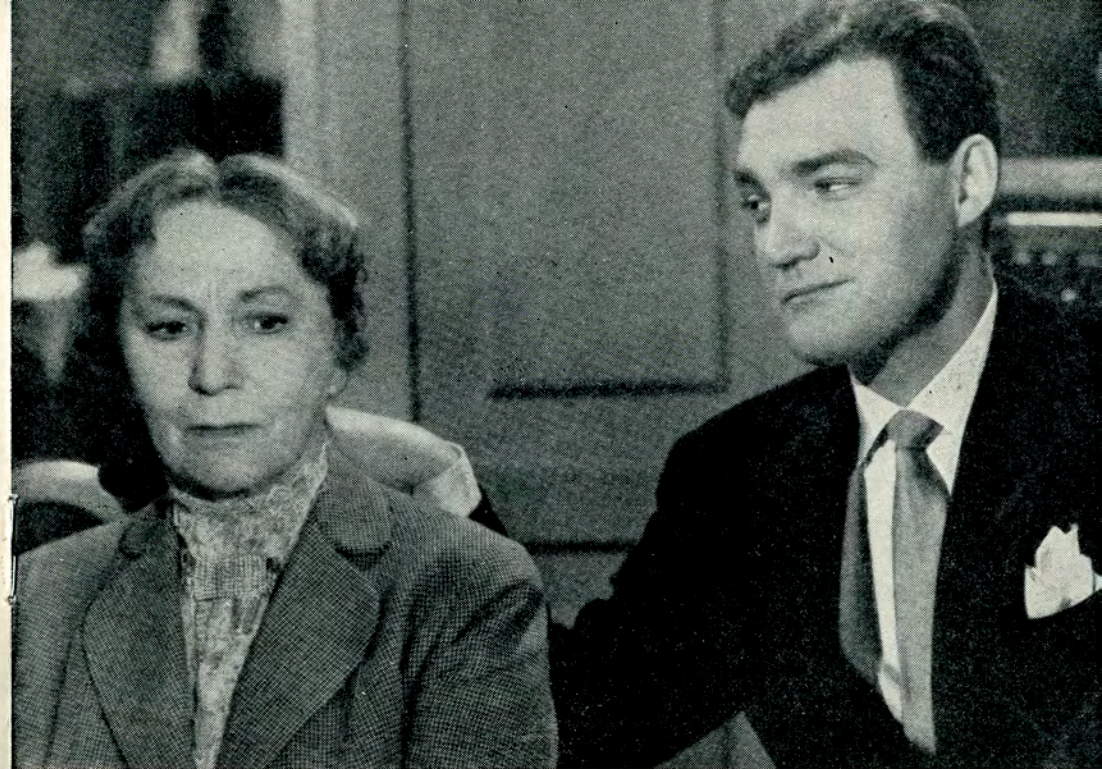
Dette optrin ryster den unge pige dybt. Broderen er rejst, Klaus er hjemme hos sine forældre, hun har slet ingen at tale med. Mismodig går hun en lang tur for at få ro i sindet. Tilfældigvis møder hun Jørgen, og i sin trang til dog at tale med et menneske, tager hun med ham hjem. Han fylder hende med spiritus, det dulmer de oprørte nerver, og i sin overspændte sindstilstand lader hun sig overrumple af ham.

Bagefter angrer hun bittert.

Efter at Erik er vendt hjem, holder de et lille selskab i villaen. Ester har inviteret Klaus, Erik har indbudt Nina, en lille veninde fra bladet, og Jørgen, der er opsat på at gense Ester, møder som en temmelig uønsket gæst.

Midt under festen dukker fru Tang uventet op. Ude på kurstedet har hendes eneste fortrolige været en patient ved navn Karlsen, som lever i sin egen fantastiske drømmeverden. Fru Tang føler sig svigtet af sine børn, og en pludselig indskydelse får hende til at forlade kurstedet. Det sårer hende dybt, at børnene fester, mens hun er borte, men hun lader sig overtale til at deltage i selskabet. Jørgen er skuffet over, at Klaus er blevet den foretrukne, og i forblommede ord lader han fru Tang forstå, at Ester er forlovet med den unge mand og har indladt sig i et forhold til ham.

Moderen er atter ulykkelig over, at børnene ikke skænker hende fortrolighed. En dag, Karlsen aflægger hende besøg, finder hun et brev til Ester. Hun læser det og får den opfattelse, at datteren skal have et barn med Klaus. Moderfølelsen driver hende til at gøre et forsøg på at bringe orden i forholdet mellem de unge, men hendes i og for sig velmente indgriben får katastrofale følger for dem. For Klaus virker det som en frygtelig afsløring, og han bryder med Ester.

Clara Pontoppidan og Bjørn Watt Boolsen.

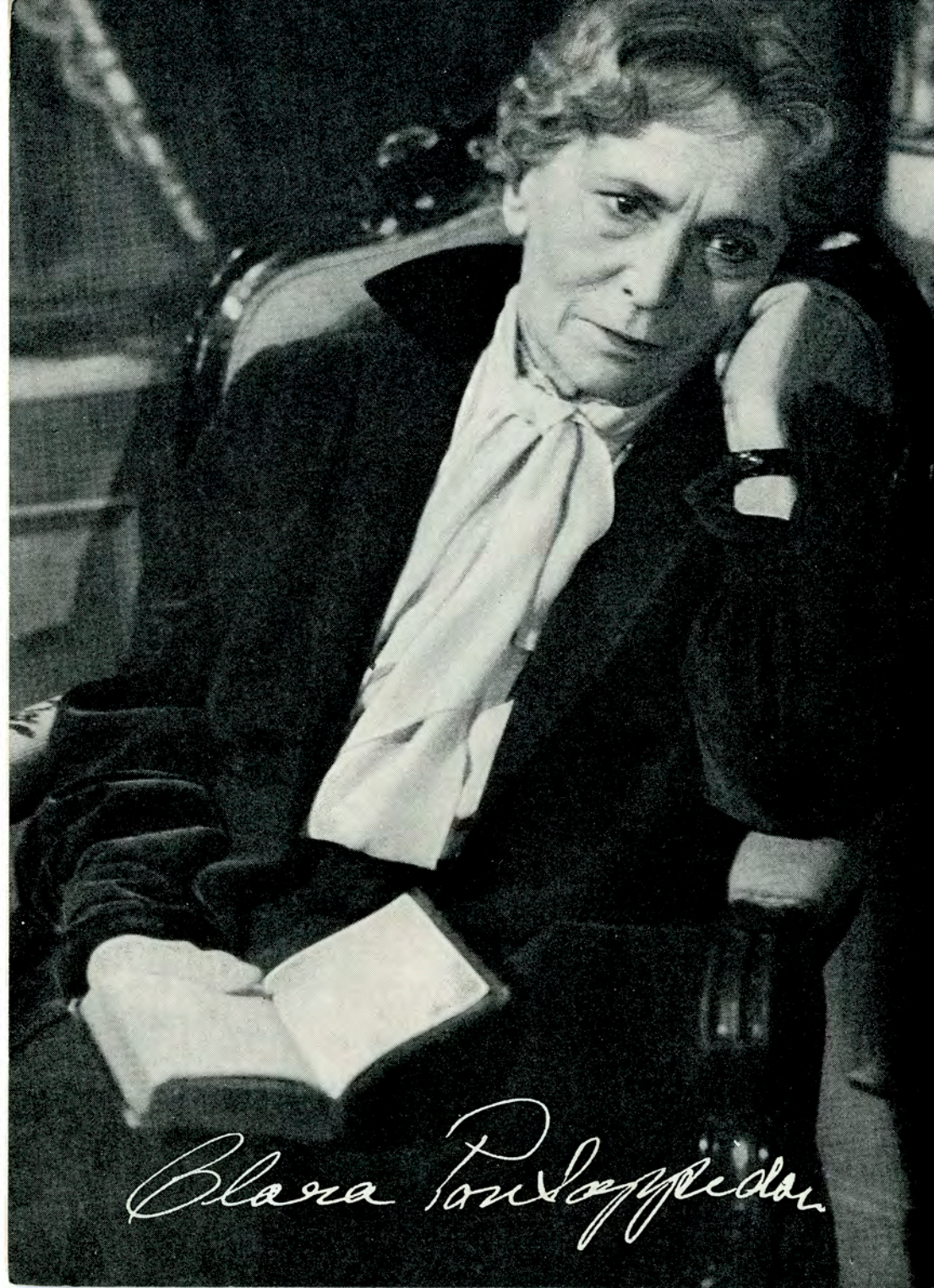
Det kommer til et sidste voldsomt opgør mellem børnene og fru Tang, der af misforstået moderlig omsorg har skilt datteren fra den mand, hun elsker og skulle have været gift med.

— Hvad der end sker, hvad jeg end har foretaget mig, siger moderen, da sandheden går op for hende — så må I tro een ting — at jeg altid har elsket Jer højere end mit eget liv.

Kort efter forlader Erik huset sammen med sin søster, der nogle dage vil hvile ud i en pension ved kysten — en tredje følger dem — det er Klaus — en stor kærlighed kan tilgive alt. —

Men oppe i fru Tangs soveværelse slukkes lyset. Børnene har ikke brug for hende mere — *en kvinde er overflødig.*

Clara Pontoppidan

CLARA PONTOPPIDAN

Clara Pontoppidan har haft en af sit livs største succeser i den alt overskyggende hovedrolle som enkefru Tang i „En kvinde er overflødig“, som hun har spillet på Det kgl. Teater, i hørespillet og i fjernsynsversionen. Nu vil *filmen* give biografernes store publikum lejlighed til at glæde sig over denne fremragende præstation.

I sin erindringsbog „Masker og mennesker“ skriver Poul Reumert om hende: „Fru Pontoppidan er den sjældneste skuespillerinde, vi ejer. Hendes kunstneriske art og type er så ualmindelig, ikke blot i Danmark, men overalt, at det er vanskeligt overhovedet at finde nogen at sammenligne hende med.“

Hun blev uddannet på Det kgl. Teaters balletskole og elevskole og debuterede som Tove i Holger Drachmanns „Gurre“. Efter en lang årrække ved forskellige københavnske scener blev hun fra 1925 fast knyttet til Det kgl. Teater. I stumfilmens tid medvirkede hun i talrige film, og navnet Clara Wieth blev kendt så at sige verden over. Det strømmede ind med breve fra beundrere, og i sin bog „Eet liv — mange liv“ fortæller hun om en sommer i Neapel, hvor hun og Carlo Wieth standsede uden for en biograf og forundret stirrede på nogle kæmpestore plakater.

„Vi tabte næsten næse og mund, da vi opdagede, at de to kolorerede unge mennesker på husmuren var Carlo og Clara Wieth. Vi listede ind i teatret og sad temmelig skjult i en loge, alligevel blev vi opdaget og hilstes med begejstring. Det var en mærkelig oplevelse at føle sig kendt og afholdt så langt borte fra sin arbejdsplads.“

Selv om teatret har lagt stærkt beslag på hendes rige evner, har man i de senere år også set Clara Pontoppidan i flere tonefilm, bl. a. Stavnslåndsfilmen „Kongen bød“ og „Bruden fra Dragstrup“.

I en tale, som Frederik Schyberg holdt ved hendes udnævnelse til studenternes æreskunstner 1942, fremhævede han hendes ypperlige spil i Kjeld Abells „Anna Sophie Hedvig“ og i Knud Sønderbys „En kvinde er overflødig“: „To nutidstragedier af digterisk rang, det ene om en gammel frøken, der viser sig at have en større skæbne end nogen har tiltroet hende, det andet om en tragisk moder, hvis nederlag over for sine børn får et vidt perspektiv gennem det lys, det kaster over den evige konflikt mellem mødre og børn og over modertyranniets sælsomme problem... To enestående mennesketegninger, rigt facetterede, ufatteligt differentierede i komik og tragik, to fuldkommen helstøbte skuespillerpræstationer. Clara Pontoppidans stilfærdige kunst, rig på erfaring, skarptskuende, smertefuld, lunerig, moden, får os til at elske menneskene, også de oversete mennesker, og forstå dem bedre.“

← Clara Pontoppidan som fru Tang.

Birgitta Federspiel